

POSTANOWIENIE

Dnia 28 stycznia 2022 r.

Sąd Rejonowy Szczecin – Centrum w Szczecinie, Wydział III Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Małgorzata Janik-Białek

po rozpoznaniu w dniu 28 stycznia 2022 r. w Szczecinie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa L. W.

przeciwko (...) 1 Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego Niestandaryzowanego Funduszu Sekurytyzacyjnego w W.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

postanawia

oddalić wniosek powoda o zwolnienie z kosztów sądowych.

SSR Małgorzata Janik-Białek

UZASADNIENIE

postanowienia z dnia 28 stycznia 2022 roku

L. W. wniósł pozew o pozbawienie w całości wykonalności tytułu wykonawczego w postaci nakazu zapłaty Sądu Rejonowego Lublin – Zachód w Lublinie (sygn. akt VI Nc-e 54136/12), zaopatrzonego w klauzulę wykonalności, a także złożył wniosek o zasądzenie kosztów procesu wg norm przepisanych. Powód wniósł także o zwolnienie go od kosztów sądowych i załączył oświadczenie o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania, z którego wynika, że uzyskuje miesięczne wynagrodzenie za pracę w wysokości 2.700-2.800 złotych netto oraz ponosi miesięczne wydatki w łącznej wysokości 2.080 złotych (1.200 zł – czynsz, 150-250 zł – koszty leczenia, 630 zł – rata pożyczki). L. W. nie ma nikogo na utrzymaniu.

Postanowieniem z dnia 28 stycznia 2022 roku Sąd Rejonowy Szczecin – Centrum w Szczecinie oddalił wniosek powoda L. W. o zwolnienie od kosztów sądowych.

Sąd zważył, co następuje:

Przepis art. 102 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych stanowi, że zwolnienia od kosztów sądowych może się domagać osoba fizyczna, jeżeli złoży oświadczenie, z którego wynika, że nie jest w stanie ich ponieść bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny lub ich poniesienie narazi ją na taki uszczerbek. Zgodnie z ust. 2 tego przepisu, do wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych powinno być dołączone oświadczenie obejmujące szczegółowe dane o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania osoby ubiegającej się o zwolnienie od kosztów. Oświadczenie sporządza się według ustalonego wzoru. Jeżeli oświadczenie nie zostało złożone albo nie zawiera wszystkich wymaganych danych, stosuje się art. 130 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego.

W postępowaniu cywilnym zasadą jest więc odpłatność postępowania przed sądem - strony zobowiązane są do ponoszenia kosztów procesu, w którym biorą udział, a w orzeczeniu kończącym postępowanie sąd rozstrzyga kwestię

kto ostatecznie koszty te pokrywa, zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu wynikającą z art. 98 k.p.c. Instytucja zwolnienia od kosztów sądowych – jako wyjątek od zasady odpłatności postępowania cywilnego - stanowi zatem pomoc państwa dla osób, które z uwagi na ich trudną sytuację materialną nie mogą uiścić kosztów bez wywołania uszczerbku w koniecznych kosztach utrzymania siebie i rodziny. Ubiegający się o taką pomoc winien więc w każdym wypadku wykorzystać swoje możliwości zarobkowe, poczynić oszczędności we własnych wydatkach, do granic zabezpieczenia koniecznych kosztów utrzymania siebie i rodziny, a dopiero gdyby poczynione w ten sposób oszczędności okazały się niewystarczające - zwrócić się o pomoc państwa (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 września 1984 r. sygn. akt II CZ 104/84, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 lipca 1980 r., sygn. akt I CZ 99/80). Wytaczając powództwo, strona powinna się liczyć z kosztami z tym związanymi i gromadzić potrzebne środki z dochodów uzyskanych w dłuższym okresie. Wyjątkowo, gdy tylko niezwłoczne wytoczenie powództwa zapewni ochronę praw strony ze względu na bliski termin, z upływem którego jej roszczenie wygaśnie lub ulegnie przedawnieniu, albo ze względu na inne okoliczności prawne lub faktyczne, można przyjąć - jeżeli nie ma podstaw do zarzucenia stronie rozmyślnego niewytoczenia powództwa wcześniej - że powinna ona mieć możliwość poniesienia kosztów sądowych z dochodów bieżąco osiągniętych (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 października 1983 r., sygn. akt I CZ 151/83, opubl. w OSNC z 1984 r., z. 5, poz. 82, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 31 marca 1987 r., sygn. akt I CZ 26/87, opubl. w OSNC z 1988 r., z. 7-8, poz. 103). Nadto wskazać należy, że z uwagi na ten szczególny charakter zwolnienia od kosztów sądowych nie może ono opierać się na subiektywnym przekonaniu strony o uniemożliwiającej ponoszenia tych wydatków sytuacji materialnej. W każdym przypadku konieczna jest weryfikacja złożonego oświadczenia przez sąd.

Podstawowe znaczenie natomiast dla ustalenia sytuacji materialnej strony ubiegającej się o przyznanie jej zwolnienia od kosztów sądowych ma jej oświadczenie o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania, dlatego też w oświadczeniu tym wnioskodawca dla jak najlepszej ochrony własnych interesów powinien wyczerpująco wypełnić każdą z rubryk, między innymi wskazując wszystkie uzyskiwane dochody i wszystkie ponoszone wydatki. Na wnioskodawcy ciąży bowiem obowiązek wykazania, że jego sytuacja majątkowa nie pozwala mu na poniesienie kosztów sądowych bez uszczerbku utrzymania koniecznego siebie oraz członków jego rodziny.

Jak wynika z treści oświadczenia o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania złożonego wraz z wnioskiem o zwolnienie od kosztów sądowych, powód otrzymuje miesięczne wynagrodzenie za pracę w wysokości 2.700 – 2.800 złotych netto, zaś jego miesięczne wydatki wynoszą 2.080 złotych. Powyższe oznacza, iż powodowi miesięcznie, po odliczeniu wskazanych wydatków, pozostaje kwota 720 złotych. Opłata od pozwu w niniejszej sprawie to z kolei 500 złotych (art. 13 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych).

W ocenie Sądu powód wnosząc pozew do sądu winien liczyć się z koniecznością ponoszenia opłat sądowych na każdym etapie postępowania i ograniczać wydatki, które nie mają charakteru koniecznych dla utrzymania. Należy bowiem zauważyć, że postępowanie sądowe jest co do zasady odpłatne i strona ubiegająca się o zwolnienie od kosztów sądowych powinna wcześniej poczynić oszczędności we własnych wydatkach, do granic zabezpieczenia koniecznych kosztów utrzymania siebie i rodziny, a dopiero gdyby tak poczynione oszczędności okazały się niewystarczające, sąd może zwolnić ją z obowiązku uiszczenia kosztów sądowych (postanowienie

Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 27 maja 2021 r., sygn. akt I CZ 22/21). Jak wynika ze złożonego oświadczenia powód osiąga stale dochody z pracy zarobkowej, nie ma nikogo na utrzymaniu, wywiązuje się ze zobowiązań kredytowych. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że obciążenie strony kosztami sądowymi, których wysokość nie przewyższa jej jednomiesięcznych dochodów, zbliżonych do przeciętnych zarobków, co do zasady, nie oznacza - gdy strona nie ma innych osób na utrzymaniu - że nie jest ona w stanie ponieść kosztów sądowych bez uszczerbku dla utrzymania koniecznego siebie i rodziny (postanowienie Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 24 lipca 2020 r., sygn. akt V CZ 39/20).

W ocenie Sądu roszczenie powoda jest przy tym oczywiste bezzasadne. Powód wniósł o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego, wskazując, iż wszelkie pisma w przedmiotowej sprawie, w tym nakaz zapłaty, były doręczane na krajowy adres, podczas, gdy w tym czasie przebywał za granicą.

Należy zauważyć, że powództwo przeciwegzekucyjne (o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności) jest merytorycznym środkiem obrony przeciwko niezgodnej z prawem egzekucji, zarówno co do jej zasadności, jak i dopuszczalności. Dłużnik wnosząc powództwo przeciwegzekucyjne powinien sprecyzować w pozwie o jaki tytuł wykonawczy chodzi oraz w jakim zakresie domaga się pozbawienia czy ograniczenia jego wykonalności. Żądanie dłużnika może dotyczyć jedynie pozbawienia lub ograniczenia wykonalności tytułu wykonawczego, a nie uchylecia klauzuli wykonalności.

Wskazać także trzeba, że powództwo z przepisu art. 840 k.p.c., jako środek merytorycznej obrony dłużnika, pozwala na zakwestionowanie wykonalności tytułu wykonawczego w drodze badania zasadności i wymagalności obowiązku objętego tym tytułem i w konsekwencji musi być oparte na przyczynach materialnoprawnych wymienionych w punktach 1 – 3 przytoczonego powyżej przepisu.

Podkreślić w tym miejscu trzeba, iż przepis art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. stwarza podstawę do zwalczania tytułu wykonawczego w przypadku, gdy już po powstaniu tytułu egzekucyjnego zaszły zdarzenia prowadzące do wygaśnięcia zobowiązania lub wskutek których zobowiązanie nie może być egzekwowane. W związku z powyższym rozróżnia się zdarzenia zależne od woli stron (np. spełnienie świadczenia, potrącenie) oraz niezależne od woli stron (m. in. przedawnienie roszczenia, niemożność świadczenia wskutek okoliczności, za które dłużnik nie odpowiada).

W przedmiotowej sprawie powód wskazuje, iż nakaz zapłaty wydany w dniu 23 lutego 2012 r. nigdy nie został mu doręczony, a o istnieniu dochodzonej od niego wierzytelności powód dowiedział się w momencie otrzymania zawiadomienia o wszczęciu egzekucji w sprawie Km 1533/21.

Powództwo opozycyjne przewidziane w przepisie art. 840 k.p.c. nie prowadzi do ponownego merytorycznego rozpoznania sprawy zakończonej prawomocnym orzeczeniem. To oznacza, że na podstawie tego przepisu nie jest dopuszczalna merytoryczna zmiana uprzednio wydanego orzeczenia. W przypadku tytułów, które mogą być objęte powagą rzeczy osądzonej (a tak jest w przypadku nakazu zapłaty wydanego w sądowym postępowaniu upominawczym) uwzględnienie zdarzeń, które zaszły przed powstaniem tytułu, jest wyłączone, gdyż prowadziłoby to do niedopuszczalnego badania zasadności orzeczenia i naruszenia powagi rzeczy osądzonej.

Przedmiotem badania w trybie przepisu art. 840 k.p.c. jest zakres, w jakim jest dopuszczalne prowadzenie egzekucji na podstawie wydanego tytułu wykonawczego, bowiem jest on ograniczony prawem podmiotowym dłużnika wynikającym z prawa materialnego. Dopuszczalne granice tego ograniczenia wyznaczają podstawy powództwa opozycyjnego. Zaznaczyć trzeba, iż podstawą powództwa opozycyjnego z przepisu art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. mogą być jedynie takie zarzuty, których powołanie nie było możliwe w postępowaniu, w którym doszło do wydania tytułu egzekucyjnego.

Stosownie do art. 109 ust. 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach sąd odmawia zwolnienia od kosztów sądowych stronie w razie oczywistej bezzasadności dochodzonego roszczenia lub obrony praw.

Zauważyć należy, że odmowa zwolnienia od kosztów sądowych na podstawie normy art. 109 ust. 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych może mieć miejsce jedynie wówczas gdy bezzasadność zgłoszonego roszczenia przez stronę ubiegającą się o skorzystanie z dobrodziejstwa zwolnienia jest oczywista w tym znaczeniu, że bez potrzeby głębszej analizy faktów powołanych dla uzasadnienia żądania od początku dla każdego prawnika jest jasne, że nie może być ono chociażby w części uwzględnione (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 1984 r., sygn. akt II CZ 112/84). Warto podkreślić, że zawarta w art. 109 ust. 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych przesłanka oddalenia wniosku strony o zwolnienie od kosztów sądowych jest niezależna od sytuacji majątkowej wnioskodawcy.

Mając na uwadze powyższe, orzeczono jak w sentencji postanowienia.

Sędzia Małgorzata Janik-Białek